

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae

Rok 13, Nr 1/2009

Wydział Zarządzania i Administracji

Uniwersytetu Humanistyczno – Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach

Gospodarowanie zasobami organizacji w warunkach zagrożeń otoczenia

Janusz Sterzel¹

Gospodarowanie pracą więźniów wobec zagrożeń otoczenia

Streszczenie

Kara pozbawienia wolności w sposób zdecydowany przerywa lub znacząco ogranicza dotychczasowy kontakt osób jej poddanych z otwartym środowiskiem. Ważnym elementem socjalizacji może być praca więźniów na rzecz lokalnej społeczności w warunkach zagrożeń otoczenia.

Więzienie, jako organizacja, z założenia jest instytucją totalną. Kara pozbawienia wolności w sposób zdecydowany przerywa lub znacząco ogranicza dotychczasowy kontakt osób jej poddanych i przebywających w murach więzienia, z dotychczasowym otwartym środowiskiem. Organizacje są nieodzownym składnikiem cywilizowanego świata. Więzienie, jak prawie każda organizacja, ma swoje zadanie, czyli misję, po drugie, ludzi, którzy stanowią jej najbardziej dynamiczny składnik, po trzecie, strukturę formalną oraz wyposażenie materialne i swoiste plany czy programy działania, czyli sposoby osiągania celów. Więzienie można uznać za instytucję wychowawczą wtedy, gdy jego cele, organizacja, personel oraz sposoby postępowania z więźniami podporządkowane są wychowaniu i kiedy przyjęte modele procedury resocjalizacyjnej znajdują swoje odzwierciedlenie w pedagogice i w psychologii penitencjarnej oraz kiedy usankcjonowane są stosownymi przepisami.²

Współczesna myśl resocjalizacyjna poszukuje wyjaśnienia nieprzystosowania społecznego tworząc różne koncepcje, które usiłują również budować spójne sys-

¹ Janusz Sterzel, Areszt Śledczy w Koszalinie.

² M. Ciosek, *Resocjalizacja w zakładach karnych*, [w:] B. Urban, J. M. Stanik (red. nauk.) *Resocjalizacja*, Warszawa 2008, s. 326 i nast.

temy pomocy takim osobom.³ Systematyczny wzrost przestępczości obliguje ustawodawców i organa wymiaru sprawiedliwości do poszukiwania skuteczniejszych środków jej przeciwdziałania. W katalogu tych środków od wielu wieków szczególne miejsce zajmuje kara pozbawienia wolności. W ciągu wieków powstawały różne koncepcje jej wykonywania. Spełniać miała również wiele funkcji, głównie ze względu na jej szczególną dolegliwość. Dziś wśród zadań, jakie wypełniać ma ta forma kary kryminalnej wymienić należy funkcję eliminacyjną, czyli uniemożliwienie popełniania nowych przestępstw, funkcję odstrasżającą, czyli wskazanie granicy między zachowaniem społecznie akceptowanym, a aspołecznym, funkcję poprawczą, czyli resocjalizację.⁴ Jest wprowadzić wiele głosów krytycznych, wskazujących na brak efektywności szeroko stosowanej penalizacji.⁵ Biorąc jednakże pod uwagę społeczne poczucie sprawiedliwości, a także formy przestępczości o znacznym zagrożeniu dla społeczeństwa, w tym przestępczość zorganizowaną, ta forma kary będzie długo jeszcze istotną częścią systemu karnego. Fundamentem polskiego systemu penitencjarnego jest Kodeks karny wykonawczy.⁶ Stanowi on, że karę pozbawienia wolności wykonuje się w zakładach karnych dla młodocianych, dla odbywających karę po raz pierwszy, dla recydywistów penitencjarnych, dla odbywających karę aresztu wojskowego.⁷ Natomiast zakłady te mogą być organizowane jako: zakłady karne typu zamkniętego, półotwartego, otwartego.⁸ Kodeks karny wykonawczy wyodrębnia formalnie piętnaście kategorii osadzonych, powstałych w wyniku klasyfikacji dokonywanej według kryteriów wymienionych w art. 82. § 2. K.k.w.⁹ Współczesne prawo karne wykonawcze zawsze stawia przed skazanym cele poprawcze. Kara w tym rozumieniu nie może być tylko odwetem. Takie pojmowanie istoty systemu kary wynika z idei praw człowieka przyjętych w Deklaracji Praw Człowieka z 1948 r.

Istotą działań Służby Więziennej wobec osadzonych wszystkich kategorii są dyspozycje zawarte w Art. 67. § 1 Kodeksu karnego wykonawczego. Mówi się tu, że *Wykonywanie kary pozbawienia wolności ma na celu wzbudzanie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanych postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa*.¹⁰ Aby osiągnąć tak wytyczone cele oddziaływań prowadzi się zindywidualizowane oddziaływanie na skazanych w ramach określonych w ustawie systemów wykonywa-

³ M. Konopczyński, *Metody twórczej resocjalizacji*, Warszawa 2006, s. 19-136.

⁴ M. Ciosek, *Resocjalizacja w zakładach karnych*, [w:] B. Urban, J. M. Stanik (red. nauk.) *Resocjalizacja*, Warszawa 2008, s. 326 i nast.

⁵ B. Hołyst, *Bariery resocjalizacji penalnej*, [w:] B. Hołyst (red), *Problemy współczesnej penitencjarystyki w Polsce*, Warszawa 1984, s. 28 i nast.

⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy* (Dz.U. Nr 90, poz. 557).

⁷ Ibidem, art. 69.

⁸ Ibidem, art. 70.

⁹ J. Szałański, *Kategorie klasyfikacyjne i różnicowanie osobowościowe skazanych jako wyznaczniki celów i programów resocjalizacji penitencjarnej*, [w:] B. Urban, J. M. Stanik (red. nauk.) *Resocjalizacja*, Warszawa 2008, s. 361 i nast.

¹⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy* (Dz.U. Nr 90, poz. 557).

nia kary, w różnych rodzajach i typach zakładów karnych.¹¹ Na etapie bowiem wykonywania kary, na pierwszy plan zdecydowanie wychodzi prewencja indywidualna.¹² A zatem tryb i sposób wykonywania kary dostosowuje się do indywidualnych właściwości skazanych, ich osobowości czy stopnia demoralizacji.¹³ Zasada indywidualizacji wskazuje na potrzebę dostosowania sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności do indywidualnych właściwości skazanego. Trzeba wziąć pod uwagę stopień demoralizacji rozwój kariery przestępczej, motywację zachowań przestępczych, stopień społecznej szkodliwości czynu. Przy tym podkreślić należy, że proces resocjalizacji nie jest obowiązkiem skazanego, lecz jego uprawnieniem. Jednocześnie wśród środków, którymi osiągnąć się winno przedstawione wyżej cele Ustawa wymienia *pracę, zwłaszcza sprzyjającą zdobywaniu odpowiednich kwalifikacji zawodowych, nauczanie, zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe, podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym oraz środki terapeutyczne*.¹⁴ Oprócz środków wymienionych powyżej, należy jeszcze wspomnieć o systemie kar i nagród, które również odgrywają ważną rolę w oddziaływaniu na skazanych, a także przywoływanym wcześniej systemie wolnej progresji. Przepisy penitencjarne mówią natomiast, iż zakres oddziaływań penitencjarnych wobec skazanych zależy od systemu wykonywania kary pozbawienia wolności oraz rodzaju i typu zakładu.¹⁵ Skuteczność resocjalizacji w istotnym stopniu zależy od jakości intelektualnej personelu więziennego. Jego zaś zadania w zakresie oddziaływań penitencjarnych są sformułowane w Ustawie O Służbie Więziennej.¹⁶ Mówi ona, że podstawowym zadaniem Służby Więziennej, wśród wielu innych, jest *prowadzenie działalności resocjalizacyjnej wobec osób skazanych na kary pozbawienia wolności, przede wszystkim przez organizowanie pracy sprzyjającej zdobywaniu kwalifikacji zawodowych, nauczania oraz zajęć kulturalno-oświatowych, ale również ochrona społeczeństwa przed sprawcami przestępstw osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych*. Osadzony powinien być, zatem poddany podczas pobytu w jednostce oddziaływaniu penitencjarnemu, czy jak inaczej formułuje to Kodeks karny wykonawczy, społecznej readaptacji. Generalnie powinno to być oddziaływanie resocjalizacyjne, oczywiście o ile taką wolę osadzony wyrazi. W ocenie pedagogów pojęcie „resocjalizacja” odwołuje się do zjawiska socjalizacji i oznacza wtórne uspołecznienie lub ponowną socjalizację osób, w których przypadku wcześniejsze oddziaływania zostały ocenione jako negatywne lub wadliwe.¹⁷ Określenie społeczna readaptacja skazanego należy rozumieć jako jego powrót do społeczeństwa, który charakteryzuje się nie tylko powstrzymaniem od popełniania przestępstw, ale także właściwym funkcjonowa-

¹¹ Ibidem.

¹² A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2003, s. 237.

¹³ H. Misztal, op. cit., s. 87.

¹⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy* (Dz.U. Nr 90, poz. 557).

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. *w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych*, (Dz.U. Nr 151, poz.1469).

¹⁶ Ustawa z dnia 26 kwietnia 1996 r. *o Służbie Więziennej* (Dz.U. Nr 207, poz. 1761).

¹⁷ B. Stańdo - Kawecka, *Prawne podstawy resocjalizacji*, Kraków 2000, s.11.

niem w społeczeństwie – w środowisku rodzinnym, pracy, sąsiedztwie czy też grupie rówieśniczej, czyli przestrzeganiem nie tylko norm prawnych, ale również społecznych i podstawowych norm etycznych.¹⁸ Niektórzy autorzy uznają pojęcia resocjalizacji i społecznej readaptacji za bardzo zbliżone.¹⁹ W więzieniu, jako instytucji totalnej, zamkniętej, ograniczającej swoim podopiecznym kontakt ze światem zewnętrznym, realizowane są różne sfery życia, zawsze jednak pod nadzorem i w obecności innych osób.²⁰ Te właśnie osoby- funkcjonariusze i współwięźniowie, mają wpływ na osoby poddane rygorom kary pozbawienia wolności. Nie ulega wątpliwości, że przebieg i organizacja resocjalizacji w więzieniu zależy w znaczącej mierze od funkcjonariuszy. Ich cechy osobowe, inteligencja, wysoka samoocena, odporność na stres, empatia, wiarygodność, autentyczność, skuteczność używanych metod pedagogicznych, doświadczenie, umiejętności praktyczne, stosowanie różnorodnych technik przekazu informacji, życzliwość wobec więźniów, sprzyjają przyswajaniu przez więźniów przekazywanej wiedzy społecznej. Z drugiej zaś strony mamy grupę współwięźniów, którzy zmianom prospołecznym nie zawsze sprzyjają, często prezentują wręcz wrogi stosunek wobec funkcjonariuszy, instytucji państwa. Więziennicy właśnie mają powodować swoimi działaniami pobudzenie motywacji skazanych do zwalczania w sobie postaw aspołecznych czy antyspołecznych.

Praca uważana jest powszechnie za jeden z najbardziej skutecznych środków oddziaływania resocjalizującego.²¹ Jeśli powiążemy ją jeszcze z możliwością odkupienia win, swoistą ekspiacją poprzez pracę na rzecz środowiska czy też społeczności lokalnej, proces uspołeczniania jednostki może przybrać pożądaną kierunek, a zmiany w doświadczeniu tak socjalizowanego człowieka, mogą być trwałe. Oczywiście trudno oczekiwać, że warunki wspierające będą towarzyszyły personelowi więziennemu przez cały czas, gdy podejmuje swoje oddziaływania, należy raczej przyjąć, że będą się pojawiały się sporadycznie.

Aktem prawnym określającym zasady zatrudniania odpłatnego i nieodpłatnego skazanych, ich wynagradzania, udzielania im zwolnień i urlopów, jest Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r., w sprawie szczególnych zasad zatrudniania skazanych.²² Delegacją dla tego Zarządzenia jest Art.129§3 Kodeksu karnego wykonawczego.²³ Szczególne znaczenie dla tak ujętego tematu niniejszego omówienia ma zapis art. 123a. §2 Kkw,²⁴ który zezwala skazanemu, za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek, na nieodpłatną pracę na rzecz organów administracji publicznej, przy pracach publicznych i na cele charytatywne. Współ-

¹⁸ T. Szymanowski, Z. Świda, *Kodeks karny wykonawczy*. Komentarz. Warszawa 1998, s. 150.

¹⁹ Ibidem, s. 150.

²⁰ M. Ciosek, *Resocjalizacja w zakładach karnych*, [w:] B. Urban, J. M. Stanik (red. nauk.) *Resocjalizacja*, Warszawa 2008, s. 326 i nast.

²¹ Ibidem.

²² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczególnych zasad zatrudniania skazanych, Dz. U. Nr 27, poz. 242 z dn. 25 lutego 2004 r.

²³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy*, (Dz.U. Nr 90, poz. 557).

²⁴ Ibidem.

mniane wcześniej Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości,²⁵ precyzuje, iż tego typu zatrudnienie odbywać się powinno na podstawie umowy o zatrudnienie nieodpłatne, zaś organem kierującym do zatrudnienia jest Dyrektor zakładu karnego. W każdej jednostce penitencjarnej winien być sporządzony w oparciu o akty normatywne²⁶ Regulamin Pracy, który określa organizację i porządek pracy, prawa i obowiązki pracodawcy i skazanych zatrudnionych. Dokumentem takim jest Zarządzenie Dyrektora Aresztu Śledczego w Koszalinie z dnia 15 maja 2007 r.²⁷ Regulamin odnosi się do wszystkich osadzonych zatrudnionych, niezależnie od stanowiska i formy zatrudnienia. Istotne jest również, iż wszystkie działy służb winny traktować zatrudnienie skazanych jako jeden z podstawowych środków oddziaływania resocjalizacyjnego.²⁸ Rozdział VII. Zarządzenia- Zatrudnienie Nieodpłatne, stwierdza akcentując rolę wychowawczą pracy nieodpłatnej, że kandydatów do zatrudnienia nieodpłatnego wskazuje dział penitencjarny, konkretnie zaś poszczególni wychowawcy, sprawujący pieczę nad grupami wychowawczymi. Należy tu stwierdzić, iż za wykonanie nieodpłatnie pracy mogą być udzielane nagrody, zaś za nieprzestrzeganie ustalonego porządku, Regulaminu Pracy, przepisów bhp oraz przepisów przeciwpożarowych, mogą być wymierzone kary dyscyplinarne przewidziane w Kodeksie karnym wykonawczym. Stosowany jest tu, zatem również inny element z katalogu oddziaływań resocjalizacyjnych. Każdorazowo skazany przed podjęciem pracy podany zostaje badaniom lekarskim i szkoleniom w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Na podstawie art. 123a. §1i2 Kkw dopuszcza się możliwość wykonywania przez skazanych nieodpłatnych prac publicznych na rzecz organów samorządu terytorialnego oraz prac wykonywanych na cele charytatywne. Prace te mogą być realizowane na podstawie umowy zawartej przez jednostkę penitencjarną a podmiotem, na rzecz, którego skazani będą zatrudnieni. Warunkiem zatrudnienia przy wymienionych wyżej pracach jest pełna dobrowolność podjęcia pracy przez skazanego potwierdzona pisemną zgodą. Zatrudnionego nieodpłatnie skazanego należy przy tym pouczyć, że praca taka nie podlega wli-

²⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r., w sprawie szczególnych zasad zatrudniania skazanych, Dz.U. z dn. 25 lutego 2004 r.

²⁶ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy, (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz.94.), Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557), Ustawa z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U. Nr 160, poz. 1080), Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r., w sprawie szczególnych zasad zatrudniania skazanych, (Dz.U. z 2004 r. Nr 27, poz. 242), Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 25.08.2003 w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493), Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 25.08.2003 w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. Nr 152, poz. 1494), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 .09.1997 w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. Nr 129, poz. 844), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28.05.1996 w sprawie szczególnych zasad szkolenia w dziedzinie BHP (Dz.U. Nr 62, poz. 285), Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18.12.2002 w sprawie badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych (Dz.U. Nr 234, poz. 1975).

²⁷Zarządzenia Wewnętrznego Dyrektora Aresztu Śledczego w Koszalinie z dnia 15 maja 2007 r. Regulamin Pracy.

²⁸ Ibidem, Art. 2.

czeniu do okresów, od których zależą uprawnienia pracownicze i emerytalne. Zwracający się do administracji więziennej podmiot zobowiązany jest do zapewnienia właściwych warunków pracy i nadzoru nad jej wykonywaniem, ubezpieczenia skazanych od następstw nieszczęśliwych wypadków, prowadzenia szkoleń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Prace wykonywane przez skazanych odnotowywane są w rejestrze prac publicznych, gdzie określa się rodzaj, czas i szacunkową wartość wykonanych przez osadzonych robót. Oddzielnie Zarządzenie Wewnętrzne wymienia możliwość zatrudnienia skazanych w ramach oddziałów ratownictwa ogólnego przy usuwaniu skutków klęsk żywiołowych, katastrof ekologicznych, w akcjach przeciwpowodziowych oraz usuwaniu skutków innych zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu ludzkiemu.²⁹ Przykładem współpracy Służby Więziennej z samorządem terytorialnym jest możliwość wykorzystania skazanych do pracy przy odśnieżaniu, czy usuwaniu skutków klęsk żywiołowych. Jednocześnie Służba Więzienna zauważa, że z tego rodzaju inicjatywą nieodpłatnego zatrudnienia skazanych na rzecz lokalnej społeczności powinien wystąpić do dyrektora zakładu karnego samorząd terytorialny lub organ administracji publicznej. Tak działo się, gdy trzeba było szybko przystąpić do usuwania skutków powodzi.

„Nie wszędzie jednak samorządy i organy administracji publicznej są zainteresowane taką formą zatrudnienia skazanych. Np. podczas ostatnich dużych opadów śniegu w Warszawie, w żadnej spośród pięciu jednostek penitencjarnych działających na terenie miasta nie zgłoszono takiej potrzeby, a jednostki te były przygotowane do skierowania 50 skazanych” – poinformowały władze więzienne.³⁰

„W czasie tornada, jakie przeszło nad Błotnicą Strzelecką, zniszczone zostały nie tylko domy czy zabudowania gospodarcze. Wiatr powyrywał z korzeniami prawie wszystkie drzewa w parku przy budynku byłego uniwersytetu ludowego. Przed tornadem centrum wsi było zielone - teraz straszą tam poskręcane kikuty ponad 100-letnich drzew. Przy porządkowaniu parku pomagają więźniowie z obu strzeleckich zakładów karnych – mówił pracownik urzędu miejskiego. Podpisaliśmy z dyrekcją zakładów stosowne umowy i mamy do dyspozycji 45 więźniów, którzy popołudniami mogą u nas pracować. To są pensjonariusze tzw. zakładów półotwartych - w ciągu dnia pracują albo na terenie zakładu karnego, albo w przedsiębiorstwach poza murami. Po południu mają czas wolny - sami zgłosili się, że chcą nam tu pomagać”.³¹

Kierowanie więźniów do prac przy usuwaniu skutków klęsk żywiołowych, katastrof lub długotrwałych akcji ratowniczo gaśniczych to tylko jeden z punktów porozumienia zawartego pomiędzy strażą pożarną a służbą więzienną. Podpisali je 06.01.2009 Dyrektor Generalny Służby Więziennej i Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Na podstawie porozumienia strażacy i służba więzienna będą wspólnie organizować kursy, szkolenia i ćwiczenia związane z pożarnictwem, klęskami żywioło-

²⁹ Ibidem, art.61.

³⁰ [http://serwisy.gazeta.pl/kraj/1,34308,3892754,\(pobrano 20.06.09\).](http://serwisy.gazeta.pl/kraj/1,34308,3892754,(pobrano%2020.06.09).)

³¹ [http://polskatimes.pl/gazetaopolska/stronaglowna/43745,\(pobrano 20.03.09\).](http://polskatimes.pl/gazetaopolska/stronaglowna/43745,(pobrano%2020.03.09).)

wymi i udzielaniem pierwszej pomocy, promujące ogólną ochronę ludności. Będą też wspólnie promować ratownictwo i naukę pierwszej pomocy.³²

Z końcem marca 2009 r. w polskich więzieniach przebywało 85915 osadzonych. Przy pracach publicznych na rzecz samorządów w tym czasie zatrudnionych było 1973 skazanych. Na cele charytatywne pracowało zaś 433 osadzonych, biorąc pod uwagę, że możliwości zatrudnienia nieodpłatnego są ogromne, tak niewielka liczba zatrudnionych świadczy raczej o niewielkim zainteresowaniu ze strony samorządów dla zatrudniania więźniów. Musimy też pamiętać, że samo zatrudnianie więźniów nie jest wystarczające, by uzyskać trwałe efekty resocjalizacyjne. Potrzebny, wręcz niezbędny jest ukierunkowany i kontrolowany proces readaptacji społecznej w czasie wykonywania całego wyroku, oparty na dorobku myśli resocjalizacyjnej. Musimy zdać sobie sprawę z tego, iż działania w warunkach zagrożenia otoczenia budzą lęk i strach wśród uczestniczących w nich ludzi. Można przyjąć, że sytuację uważa się za groźną, a więc wywołującą lęk, jeżeli kwestionuje ona nienaruszalność osoby ją postrzegającej. Zagrożenie może dotyczyć na przykład ciała człowieka, poczucia własnej wartości.³³ Sytuacja ta w dwojnasób dotyczy więźniów, ponieważ dodatkowo odbywają oni karę za popełnione przestępstwa, co niezależnie od oceny popełnionych przez nich czynów zabronionych, powoduje depryzację ich potrzeb. Zagrożenie może również człowieka aktywizować, zależy to od indywidualnych predyspozycji.³⁴ Współczesna pedagogika akcentuje resocjalizację nie jako obowiązek, któremu musi się poddać skazany, ale jako jego uprawnienie. Takie upodmiotowienie osadzonego powoduje, że przedkładaną mu przez organ wykonujący orzeczenie ofertę powrotu do społeczeństwa może przyjąć, ale też nie musi z niej korzystać. Takie umiejscowienie skazanego w procesie socjalizacji pozwala mieć nadzieję na pobudzenie aktywności skazanych, wyrobienie w nich poczucia odpowiedzialności. Szansę tę stwarza możliwość pracy na rzecz społeczności lokalnej, szczególnie w warunkach zagrożenia otoczenia, dając możliwość otrząśnięcia się z bierności społecznej.³⁵

Bibliografia

1. Ciosek M., *Resocjalizacja w zakładach karnych*, [w:] B. Urban, J. M. Stanik (red. nauk.) *Resocjalizacja*, Warszawa 2008.
2. Hołyst B., *Bariery resocjalizacji penalnej*, [w:] B. Hołyst (red.), *Problemy współczesnej penitencjarystyki w Polsce*, Warszawa 1984.
3. Konopczyński M., *Metody twórczej resocjalizacji*, Warszawa 2006.
4. Marek A., *Prawo karne*, Warszawa 2003.
5. Mietzel G., *Psychologia kształcenia. Praktyczny podręcznik dla pedagogów i nauczycieli*, Gdańsk 2003.
6. Skorny Z., *Proces socjalizacji dzieci i młodzieży*, Warszawa 1976.
7. Stańdo – Kawecka B., *Prawne podstawy resocjalizacji*, Kraków 2000.

³² <http://www.sw.gov.pl/index.php/aktualnosci/more/2976>, (pobrano 15.06.09)

³³ G. Mietzel, *Psychologia kształcenia. Praktyczny podręcznik dla pedagogów i nauczycieli*, Gdańsk 2003, s. 413 i nast.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Z. Skorny, *Proces socjalizacji dzieci i młodzieży*, Warszawa 1976, s. 228 i nast.

8. Szałański J., *Kategorie klasyfikacyjne i zróżnicowanie osobowościowe skazanych jako wyznaczniki celów i programów resocjalizacji penitencjarnej*, [w:] B. Urban, J. M. Stanik (red. nauk.) *Resocjalizacja*, Warszawa 2008.
9. Szymanowski, T. Z. Świda, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 1998.
10. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeks Pracy*, (Dz.U. z1998r. Nr 21, poz. 94).
11. Ustawa z dnia 26 kwietnia 1996 r. *o Służbie Więziennej* (Dz.U. Nr 207, poz. 1761).
12. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy*(Dz.U. Nr 90, poz. 557).
13. Ustawa z dnia 12 grudnia 1997 r. *o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej* (Dz.U. Nr160, poz. 1080).
14. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. *w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych*, (Dz.U. Nr 151, poz.1469).
15. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r., *w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych*, (Dz.U. nr 27, poz. 242 z dn. 25 lutego 2004 r.).
16. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004r., *w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych*, (Dz.U. Nr 27, poz. 242.).
17. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 25.08.2003 r. *w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności* (Dz.U. Nr 152, poz. 1493).
18. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 25.08.2003 r. *w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania* (Dz.U. Nr 152, poz. 1494).
19. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26.09.1997 r. *w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy* (Dz.U. Nr 129, poz. 844).
20. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28.05.1996 r. *w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w dziedzinie BHP* (Dz.U. Nr 62, poz. 285).
21. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18.12.2002 r. *w sprawie badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych* (Dz.U. Nr234, poz. 1975).
22. Zarządzenie Wewnętrzne Dyrektora Aresztu Śledczego w Koszalinie z dnia 15 maja 2007 r. *Regulamin Pracy*.
23. <http://polskatimes.pl/gazetaopolska/stronaglowna/43745>, (pobrano 20.03.09).
24. <http://www.sw.gov.pl/index.php/aktualnosci/more/2976>, (pobrano 15.06.09).
25. <http://serwisy.gazeta.pl/kraj/1,34308,3892754>, (pobrano 20.06.09).

Abstract

Managing prisoners' work in the face of environmental threats

Penalty of deprivation of liberty definitely interrupts or limits contact condemned person with the open environment. Very important element of socialization seems to be prisoner work for local community in danger of environment.